

Sisällys

Esipuhe	6
Ääntäminen ja oikeinkirjoitus	7
Portugalin kieli	14
Portugalin historian käännekohtia	17

Unidade 1: Como se chama? 20

Teemasanasto:

Tervehdyksiä yms.

Kielioppi:

- Persoonapronominit
- Verbit:
 - Indikatiivin preesens (*ser*)
- Substantiivien suku
- Artikkelit
 - Artikkelien käyttö yleensä
 - Määräisen artikkelin käyttö erisnimien yhteydessä
- Lukusanat 0–10

Kulttuurinurkkaus:

Portugalilaiset nimet

Unidade 2: Como está? 38

Teemasanasto:

Maat, kansallisuudet, kielet

Kielioppi:

- Feminiinin muodostus substantiiveista ja adjektiiveista
- Verbit:
 - Indikatiivin preesens (*estar*)
 - Verbien *ser* ja *estar* käyttöyhteydet
 - Indikatiivin preesens (säännölliset verbit)
- Kysymyssanattomat kysymyslauseet ja niihin vastaaminen
- Lukusanat 11–20

Kulttuurinurkkaus:

Tervehtiminen

Unidade 3: Já falas muito bem! 56

Teemasanasto:

Opiskelu; luonne ja mielentilat; ulkonäkö

Kielioppi:

- Substantiivien ja adjektiivien monikko
- Verbit:
 - Indikatiivin preesens (*ter, haver, ir, vir*)
- Kysymyssanat
- Prepositioita (*a, em, de*)
- Lukusanat 21–100

Kulttuurinurkkaus:

Akateemisia perinteitä

Unidade 4: Como é a tua família? 80

Teemasanasto:

Perhe, suku; ammatit

Kielioppi:

- Adjektiiviattribuutin paikka
- Possessiivipronominit
- Indefiniittipronomineja (*algo, alguém, algum/alguma/alguns/algumas, nada, ninguém, nenhum/nenhuma/nenhuns/nenhumas*)
- Kieltolauseet
- Verbit:
 - Indikatiivin preesens (*querer, saber, poder*)
- Lukusanat 100–
- Prepositioita (*por, para, com, sem*)

Kulttuurinurkkaus:

Puhuttelumuodot

Unidade 5: Ao telefone 108

Teemasanasto:

Kellonajat; ajanilmauksia; viikonpäivät; kuukaudet; päiväykset; vuodenaajat

Kielioppi:

- Verbit:
 - Indikatiivin preesens (vokaalimuutosverbit; diftongoituvat verbit; *-air-, -uir-* ja *-oer-*päätteiset verbit)
- Indefiniittipronomineja (*muito/-a/-os/-as, pouco/-a/-os/-as, bastante/-s, tanto/-a/-os/-as, todo/-a/-os/-as, tudo*)

- Prepositioita ja prepositioilmauksia

Kulttuurinurkkaus:

Kahvilakulttuuri

Viikonpäivien nimet portugalissa

Unidade 6: Visitando a cidade 128

Teemasanasto:

Tietä kysymässä; liikennevälineet; kaupunki

Kielioppi:

- Demonstratiivipronomininit
- Paikan adverbit
- Verbit:
 - Indikatiivin preesens (*crer, ler, ver, dar, rir, sorrir, dizer, fazer, trazer, ouvir, perder, caber, pedir, medir, valer, pôr*)
- Prepositioita ja prepositioilmauksia

Kulttuurinurkkaus:

Koristekaakelit

Unidade 7: À procura de uma casa 150

Teemasanasto:

Jokapäiväisiä toimia / asumiseen liittyvää sanastoa

Kielioppi:

- Järjestysluvut
- Lukusanoista yleensä
- Tavan adverbit
- Refleksiiviverbit
 - Refleksiivipronominien paikka predikaatti-verbin yhteydessä
- Indefiniittipronomineja (*ambos/-as, vários/-as, o/a/os/as demais, outro/-a/-os/-as, cada*)

Kulttuurinurkkaus:

Telenovela

Unidade 8: Às compras 170

Teemasanasto:

Hinnat ja maksaminen; kauppiaita ja liikkeitä; vaatteet; värit

Kielioppi:

- Vertailu

- Akkusatiivi- ja datiiivipronomininit
 - Painottomien pronomien paikka lauseessa

Kulttuurinurkkaus:

Feira da Ladra

Unidade 9: Parabéns! 196

Teemasanasto:

Toivotuksia; juhlapyyhiä

Kielioppi:

- Painottomien pronomien yhdistelmät
- Verbit:
 - Indikatiivin yksinkertainen perfekti
- Prepositioita ja prepositioilmauksia

Kulttuurinurkkaus:

Kesäjuhla Portugalissa, jouluku, karnevaali

Unidade 10: No restaurante 214

Teemasanasto:

Ravintolassa/ruokapöydässä

Kielioppi:

- Painolliset persoonapronomininit
- Diminutiivi
- Persoonaton se

Kulttuurinurkkaus:

Perinneruokia

Portugalin viinikulttuuri

Aakkoselliset sanastot

portugali–suomi	233
suomi–portugali	256

Kirjassa käytetyt symbolit

Keskustelutehtävä

Kuuntelutehtävä

Kirjoitustehtävä

Unidade 1

Como se chama?

Encontros

A

Irene: Como se chama?

João: Chamo-me João Costa.

Irene: Eu sou a Irene Carvalho. Prazer.

João: Muito gosto.

B

André: Olá, sou o André. E tu, como é que te chamas?

Leonor: Chamo-me Leonor.

André: Muito prazer, Leonor.

Leonor: Igualmente.

C

Funcionário: Qual é o seu nome, se faz favor?

D. Maria: Maria do Rosarinho.

Funcionário: O nome completo?

D. Maria: Maria do Rosarinho Silva Gomes.

Funcionário: E como é que se chama o marido?

D. Maria: Manuel Maria Ferreira Gomes.

D

Sr. Borges: Boa tarde, minha senhora. É a dona Isabel?

D. Isabel: Sou eu, a própria.

Sr. Borges: Ah, muito bem. Sou o Bernardo Borges. Prazer.

D. Isabel: Muito prazer, senhor Borges.

Sr. Borges: Muito obrigado por tudo.

D. Isabel: De nada. Sempre às ordens. Boa tarde.

Sr. Borges: Adeus, boa tarde, minha senhora.

E

Ricardo: Viva, Alexandra! Tudo bem?

Alexandra: Tudo bem, Ricardo. E contigo?

Ricardo: Vou andando, obrigado.

Alexandra: Esta aqui é uma amiga, a Leonor.

Ricardo: Olá, Leonor. Então, tu és a amiga da Alexandra?

Leonor: Sou, sim.

Ricardo: Prazer.

Leonor: Prazer, Ricardo.

Ricardo: Adeus, até amanhã!

Alexandra: Até amanhã!

Vocabulário Sanasto

como	miten, kuinka; millainen	tarde (f.)	iltapäivä
chamar-se	olla nimeltään (oik. kutsua itseään)	minha senhora	hyvä rouva
como se chama?	mikä on nimenne?	dona (f.)	rouva
encontro (m.)	tapaaminen, kohtaaminen	próprio, -a	(tässä:) minä itse
chamo-me	nimeni on	muito bem	selvä; hyvä on; oikein hyvä
ser → eu sou	olla → minä olen	obrigado, -a (por)	kiitos (jostakin)
o (m.), a (f.)	yksikön määräinen artikkeli	tudo	kaikki
prazer (m.)	mielihyvä; (tässä:) hauska tutustua	de nada	ei kestä
gosto (m.)	mielihyvä	sempre	aina
muito, -a	paljon	ordem (f.)	määräys; järjestys
muito gosto	(tässä:) hauska tutustua	às ordens	(tässä:) käytettävissä, palveluksessa
olá	hei	adeus	näkemiin; hyvästi
e	ja; entä	viva	hauska nähdä
tu	sinä	tudo bem?	mitä kuuluu?
como é que te	mikä on nimesi?	contigo	kanssasi; (tässä:) entä sinulle?
chamas?		vou andando	ei (kuulu) mitään ihmeellistä
igualmente	samoin	este (m.), esta (f.)	tämä
funcionário, -a	virkaillija	aqui	tässä; täällä
qual?	mikä?	um (m.), uma (f.)	yksikön epämääräinen artikkeli
ser → é	olla → on	então	siis; no niin; sitten
seu	(tässä:) Teidän	ser → és	olla → olet
nome (m.)	nimi	amigo, -a	ystävä
se faz favor	olkaa hyvä (pyydettyessä)	da	preposition <i>de</i> ja määräisen artikkelin <i>a</i> yhdistelmä
completo, -a	koko	sim	kyllä
marido (m.)	aviomies	até	asti, saakka
bom, boa	hyvä	amanhã	huomenna

Vocabulário temático Teemasanasto

Saudações e afins

Bom dia!
Boa tarde!
Boa noite!
Olá!
Viva!
Como (é que) te chamas?
Como (é que) se chama? /
Qual é o seu nome?
Chamo-me Alexandra.
Adeus!
Até logo!
Até já!
Até amanhã!
Até à próxima!
Até breve!
Passa/passe bem!
Fica/fique bem!
Tudo de bom!
(Muito) prazer! / Muito gosto!
Igualmente.
Tudo bem?
Tudo bem.
Como estás/Como está?
Vou andando.
Obrigado (m.) / obrigada (f.).
Se faz favor.
Faz favor.
Desculpa/desculpe.
Com licença.
De nada. / Não tem de quê. / Ora essa.

Tervehdyksiä yms.

Huomenta/päivää / hyvää päivänjatkoa / näkemiin!
Päivää / hyvää päivänjatkoa / näkemiin!
Hyvää iltaa/yötä / hyvää illanjatkoa / näkemiin!
Hei!
Hauska nähdä!
Mikä sinun nimesi on?
Mikä Teidän nimenne on?

Nimeni on Alexandra.
Näkemiin/hyvästi!
Nähdään pian! (*kuitenkin vielä saman päivän aikana*)
Nähdään kohta!
Huomiseen!
Seuraavaan kertaan!
Nähdään pian!
Voi/voikaa hyvin!
Voi/voikaa hyvin!
Kaikkea hyvää!
Hauska tutustua!
Samoin.
Mitä kuuluu?
Hyvää.
Kuinka voit/voitte?
Ei (kuulu) mitään ihmeellistä.
Kiitos.
Kiitos. (*pyydettyäessä jotakin*)
Ole/olkaa hyvä. (*esim. ojennettaessa jotakin tai annettaessa lupa*)
Anteeksi. (*sinuttelu/teittely*)
Anteeksi. (*esim. pyydettyäessä lupaa tai tilaa tai seurasta poistuttaessa*)
Ei kestä.

Kielioppi Gramática

Persoonapronominit Pronomes pessoais

Subjektipronomini	Pronominin suomennos	Pronominia vastaava verbimuoto
eu	minä	yks. 1. pers.
tu	sinä	yks. 2. pers.
ocê	(sinuttelun ja teitittelyn välimuoto)	yks. 3. pers
o senhor	Te (miehelle)	
a senhora	Te (naiselle)	
ele	hän (miehestä)	
ela	hän (naisesta)	
nós	me	mon. 1. pers.
ocês	te	mon. 3. pers.
os senhores	Te (miehille tai ryhmälle, johon kuuluu naisia ja miehiä)	
as senhoras	Te (naisille)	
eles	he (miehistä tai ryhmästä, johon kuuluu naisia ja miehiä)	
elas	he (naisista)	

Subjektipronominin käyttö on pakollista ainoastaan yksikön kolmannessa persoonassa sekä monikon kolmannessa persoonassa, jos asiayhteys on epäselvä eikä tiedetä, kenestä on kyse. Esimerkiksi lauseella *São chegados* voi olla eri subjektipronomineja:

Os senhores / vocês / eles são chegados. Te olette / te olette / he ovat läheisiä.

Subjektipronominin käyttö on kuitenkin yleistä eikä sen käyttö selvässäkään tapauksessa tarkoita välttämättä, että subjektia korostettaisiin. Korostaminen ilmenee usein esimerkiksi painotusta tai sanajärjestystä muuttamalla:

É a dona Isabel? Oletteko te Isabel-rouva?
– Sou eu. – Minäpä hyvinkin.

Yksikön ja monikon kolmannet persoonat *ele*, *ela*, *eles* ja *elas* voivat viitata myös elottomiin asioihin:

Gosto da casa. Ela é soalheira. Pidän talosta. Se on valoisa.

Vocês on pronominiin *tu* ja *ocê* monikko ja vastaa suomen persoonapronominia ”te”:

Vocês são portugueses? *Oletteko te portugalilaisia?*

Pronominia vastaava verbi taipuu monikon kolmannessa persoonassa.

Varsinainen monikon toisen persoonan pronomini *vós* ja sitä vastaava verbin taivutusmuoto eivät enää kuulu normatiiviseen yleiskieleen. Sitä voi kuulla pohjoisissa murteissa ja vanhoillisessa kielessä tai vanhoja aikakausia kuvaavissa teksteissä.

Puhuttelusanat *o senhor*, *a senhora*, *os senhores* ja *as senhoras*, jotka vastaavat suomen subjektipronominia ”Te” niin yksikössä kuin monikossa, ovat alun perin substantiiveja, mutta nykyisin niitä käytetään muodollisessa puhuttelussa:

O senhor fala português? *Puhutteko portugalialia?*
A senhora é finlandesa? *Oletteko suomalainen?*

Pronominikäytön lisäksi sanat esiintyvät myös substantiiveina, jolloin niiden suomenos muuttuu. Tavallisimmin näin käy silloin, kun *o senhor* saa peräänsä sukunimen:

O senhor Silva é brasileiro. *Herra Silva on brasilialainen.*

Suorassa puhuttelussa artikkeli jää pois:

Senhor Silva, pode entrar! *Voitte tulla sisälle, herra Silva!*

Naishenkilöitä ei puhutella pelkällä sukunimellä, vaan etunimellä tai koko nimellä, jonka eteen saatetaan lisätä ns. sosiaalinen titteli *dona*, joka vastannee parhaiten suomen sanaa ”rouva”:

dona Emília *Emília-rouva*

Pelkkä *senhora* etunimen edessä tulkitaan usein epäkunnioittavaksi.

Lisää pronominiin sekä titteleiden käytöstä portugalin eurooppalaisessa variantissa kappaleessa 4, jossa käsitellään puhuttelua.

Verbit Verbos**Indikatiivin preesens Presente do indicativo**

Epäsäännöllinen verbi ser ilmaisee ominaisuutta, joka on enemmän tai vähemmän pysyvä (→ kappale 2):

		SER	olla
yks. 1. pers.	eu	sou	<i>minä olen</i>
yks. 2. pers.	tu	és	<i>sinä olet</i>
yks. 3. pers.	você o senhor / a senhora ele / ela	é	<i>Te olette / hän on / se on</i>
mon. 1. pers.	nós	somos	<i>me olemme</i>
mon. 3. pers.	vocês os senhores / as senhoras eles / elas	são	<i>te olette / Te olette / he ovat / ne ovat</i>

*Eu sou a Alexandra.
Qual é o seu nome?
Vocês são amigos?*

*Olen Alexandra.
Mikä on Teidän nimenne?
Oletteko te ystäviä?*

Substantiivien suku Género dos substantivos

Portugalissa on kaksi sukua: maskuliini ja feminiini.

- Yleensä painottomaan o-kirjaimeen päättyvät sanat ovat maskuliineja ja a-kirjaimeen päättyvät sanat feminiinejä:

o escritório *toimisto*
a casa *talo/koti*

o vinho *viini*
a rua *katu*

Poikkeuksia mm.:

o dia *päivä*
o mapa *kartta*

a rádio *radio*
a foto *valokuva*

- Useat kreikkalaisperäiset -ma-päätteiset sanat ovat maskuliineja:

o problema *ongelma*
o sistema *järjestelmä*

o idioma *kieli*

- Monet painolliseen a-kirjaimeen päättyvät sanat ovat maskuliineja:

<i>o chá</i>	<i>tee</i>	<i>o Canadá</i>	<i>Kanada</i>
--------------	------------	-----------------	---------------

- Mieshenkilöitä tarkoittavat substantiivit ovat lähes aina maskuliineja ja naishenkilöitä tarkoittavat feminiinejä:

<i>o homem</i>	<i>mies/ihminen</i>	<i>o rapaz</i>	<i>poika</i>
<i>a mulher</i>	<i>nainen/vaimo</i>	<i>a rapariga</i>	<i>tyttö</i>

Poikkeuksia mm.:

<i>a vítima</i>	<i>uhri (joko mies tai nainen)</i>	<i>a criança</i>	<i>lapsi (poika tai tyttö)</i>
<i>a pessoa</i>	<i>henkilö (mies tai nainen)</i>	<i>o indivíduo</i>	<i>yksilö (mies tai nainen)</i>

- -ção-, -são-, -sião-, -ssão-, -stão-, -gião-, -zão-, -xão-, -gem-, -ade-, -ie- ja -ude-päätteiset sanat ovat feminiinejä:

<i>a informação</i>	<i>informaatio</i>	<i>a razão</i>	<i>syy; järki</i>
<i>a adesão</i>	<i>liittyminen</i>	<i>a reflexão</i>	<i>pohdinta</i>
<i>a ocasião</i>	<i>tilaisuus</i>	<i>a viagem</i>	<i>matka</i>
<i>a expressão</i>	<i>ilmaisu</i>	<i>a amizade</i>	<i>ystävyyys</i>
<i>a gestão</i>	<i>johto, hallinta</i>	<i>a espécie</i>	<i>laji</i>
<i>a região</i>	<i>alue</i>	<i>a atitude</i>	<i>asenne</i>

Poikkeus:

<i>o coração</i>	<i>sydän</i>
------------------	--------------

- Muihin kirjaimiin päättyvien sanojen suku on opeteltava erikseen:

<i>o peixe</i>	<i>kala</i>	<i>o anel</i>	<i>sormus</i>
<i>a tarde</i>	<i>iltapäivä</i>	<i>a capital</i>	<i>pääkaupunki</i>
<i>o amor</i>	<i>rakkaus</i>	<i>o táxi</i>	<i>taksi</i>
<i>a cor</i>	<i>väri</i>	<i>a lei</i>	<i>laki</i>

Artikkelit Artigos

	Epämääräinen artikkeli	
	Maskuliini	Feminiini
Yksikkö	um	uma
Monikko	uns	umas

	Määräinen artikkeli	
	Maskuliini	Feminiini
Yksikkö	o	a
Monikko	os	as

Artikkelin käyttö yleensä

Epämääräistä artikkelia käytetään

- kun jokin asia mainitaan ensimmäistä kertaa. Artikkelia jätetään tavallisimmin kääntämättä tai se voidaan kääntää sanoilla "eräs" tai "yksi":

*A Maria é uma amiga.
Tenho um gato.*

*Maria on ystävä.
Minulla on (yksi) kissa.*

- kun jo mainittu asia saa uuden määreen:

A Maria é uma amiga chegada.

Maria on läheinen ystävä.

Artikkelia ei yleensä käytetä predikatiivina olevien ammattien ja johonkin ryhmään kuulumista ilmaisevien substantiivien yhteydessä (ilman muita määreitä):

*O João é estudante.
A Maria é católica.
O Tiago é benfiquista.
Vrt. O João é um estudante aplicado.*

*João on opiskelija.
Maria on katolilainen.
Tiago on Benfican kannattaja.
João on ahkera opiskelija.*

Artikkeli puuttuu myös yksilöimättömän substantiivin edeltä:

*Escrevo com lápis.
O prédio tem elevador?
Vrt. O prédio tem um elevador antigo e lento.
Ele tem mulher.
Vrt. Ele tem um irmão.*

*Kirjoitan lyijykynällä.
Onko talossa hissiä?
Talossa on vanha ja hidas hissi.
Hänellä on vaimo.
Hänellä on yksi veli.*

Monikon epämääräinen muoto ilmaistaan ilman artikkelia:

Somos amigos.

Olemme ystäviä.

Monikon epämääräinen artikkeli saa usein merkityksen 'joitakin, muutamia':

uns amigos

joitakin ystäviä

Monikon epämääräistä artikkelia käytetään varsinaisen artikkelin merkityksessä sellaisten substantiivien kanssa, jotka esiintyvät vain monikossa:

Comprei uns óculos giros.

Ostin kivat silmälasit.

Monikon epämääräinen artikkeli lukusanan edellä ilmaisee epämääräisyyttä, 'noin':

uns duzentos gramas

noin kaksisataa grammaa

Määräistä artikkelia käytetään

- kun puhutaan jo mainitusta tai tunnetusta asiasta:

A Maria é a amiga do João.

*Maria on (se) Joāon ystävä,
(josta olemme jo puhuneet).*

- kun viitataan yleisesti tunnettuun, asiayhteydestä tuttuun asiaan tai kaikkiin käsitteen/lajin edustajiin:

A saúde é importante.

Terveys on tärkeää.

O português é uma língua românica.

Portugali on romaaninen kieli.

A Matemática é complicada.

Matematiikka on vaikeaa.

Onde está a chave?

Missä avain on?

O lobo ibérico é raro.

Iberiansusi on harvinainen.

- yleensä aine- ja abstraktisanojen yhteydessä:

O vinho do Porto é doce.

Portviini on makeaa.

O dinheiro não chega.

Raha ei riitä.

Mutta artikkeli jää pois, kun aine- tai abstraktisana esiintyy partitiivisena objektina tai predikatiivina:

Não bebo vinho do Porto.

En juo portviiniä.

Não temos muito dinheiro.

Meillä ei ole paljon rahaa.

O tempo é ouro.

Aika on kultaa.

Artikkelin käyttö aikailmaisissa → kappale 5.

Määräisen artikkelin käyttö erisnimien yhteydessä

Etu- ja sukunimet

Useimmista muista romaanisista kielistä poiketen portugalissa (ja etenkin portugalilaisessa variantissa) etu- ja sukunimien edellä käytetään tavallisesti määräistä artikkelia niin arkikielessä kuin epämuodollisessa kirjakielissä. Artikkelit eivät anna nimelle erityistä lisäviivahdettua:

O André chega hoje.

O senhor conhece a Alexandra?

Ele é o André Costa.

O Costa é simpático.

André tulee tänään.

Tunnetteko Alexandran?

Hän on André Costa.

Costa on sympaattinen.

Puhutellessa artikkeli jää pois:

Olá, Maria.

Prazer, Ricardo.

Hei, Maria.

Hauska tutustua, Ricardo.

Määräistä artikkelia ei käytetä etu- tai sukunimen edellä kirjallisessa kielenkäytössä muodollisissa tilanteissa, kirjallisuudessa, lehdistössä tai uutislähetyksissä:

*Fernando Santos é o treinador
da seleção portuguesa.*

*Fernando Santos on Portugalin
maajoukkueen valmentaja.*

Määräinen artikkeli jätetään pois myös huomattavien henkilöiden nimen edestä, mikä luo tiettyä etäisyyttä ja on osoitus kunnioituksesta henkilöä kohtaan:

Amália Rodrigues foi uma famosa fadista.

*Amália Rodrigues oli kuuluisa
fado-laulaja.*

Tuttavallisessa puheessa voidaan kuitenkin tässäkin tapauksessa käyttää artikkelia, kun puhujan mielestä henkilö on vaikkapa kansallisen ylpeyden aihe:

Adoro a Amália Rodrigues.

Rakastan Amália Rodriguesia.

Seuraavissa rakenteissa ei käytetä artikkelia:

Ela chama-se Irene.

O meu nome é André.

Vrt. *Sou o André, o amigo da Maria.*

Hänen nimensä on Irene.

Minun nimeni on André.

Olen André, Marian ystävä.

Kun sukunimi viittaa kokonaiseen perheeseen tai sukuun, on tavallista käyttää sukunimen edessä monikollista määräistä artikkelia. Sukunimi itse on yleensä yksikössä:

os Silva

os Castelo Branco

Silvat

Castelo Brancos

Maat ja mantereet

Useimmat maat ja mantereet saavat eteensä määräisen artikkelin niiden suvun mukaan joko feminiinissä tai maskuliinissa:

<i>a Finlândia</i>	<i>Suomi</i>
<i>a França</i>	<i>Ranska</i>
<i>a Bélgica</i>	<i>Belgia</i>
<i>o Brasil</i>	<i>Brasília</i>
<i>o Canadá</i>	<i>Kanada</i>
<i>os Estados Unidos</i>	<i>Yhdysvallat</i>
<i>a Europa</i>	<i>Eurooppa</i>
<i>a Ásia</i>	<i>Aasia</i>

Mm. seuraavien maiden nimien yhteydessä ei käytetä artikkelia:

<i>Angola</i>	<i>Angola</i>
<i>Moçambique</i>	<i>Mosambik</i>
<i>Cabo Verde</i>	<i>Kap Verde</i>
<i>Cuba</i>	<i>Kuuba</i>
<i>Israel</i>	<i>Israel</i>
<i>Malta</i>	<i>Malta</i>
<i>Marrocos</i>	<i>Marokko</i>
<i>Portugal</i>	<i>Portugali</i>
<i>São Tomé e Príncipe</i>	<i>São Tomé ja Príncipe</i>
<i>Timor-Leste</i>	<i>Itä-Timor</i>

Joidenkin maiden nimien kanssa artikkelia voi käyttää tai olla käyttämättä. Näitä maita ovat (a) *Espanha*, (a) *França*, (a) *Inglaterra* ja (a) *Itália*:

<i>(A) Espanha é um país grande.</i>	<i>Espanja on suuri maa.</i>
<i>O José vive em (la) Espanha.</i>	<i>José asuu Espanjassa.</i>

Afriikka kuuluu myös tähän kategoriaan sillä poikkeuksella, että prepositioiden yhteydessä artikkeli jää aina pois:

<i>(A) África é enorme.</i>	<i>Afriikka on valtava.</i>
<i>em África</i>	<i>Afrikassa</i>

Kaupungit, paikkakunnat, maakunnat

Artikkelin käyttö on epäsäännöllistä kaupunkien, kylien, paikkakuntien ja kaupunginosien nimien kanssa. Useimmat erisnimet eivät saa eteensä artikkelia riippumatta siitä, onko erisnimi johdettu yleisnimestä tai ei:

Lisboa
Sintra
Cascais
Faro
Lagos
Campo de Ourique (kaupunginosa Lissabonissa)

Joidenkin erisnimien edessä artikkelia taas käytetään:

o Porto
a Guarda
o Estoril
o Campo Grande (kaupunginosa Lissabonissa)

Maakuntien nimien edessä käytetään artikkelia:

o Algarve
o Ribatejo

Poikkeus: *Trás-os-Montes*

Huom. Jos paikannimellä on jokin lisämääre, artikkeli tulee aina, vaikkei sitä normaalisti käytettäisikään, esim.

a Lisboa de hoje *nykypäivän Lissabon*

Meret, joet, saaret, vuoret

Näiden maantieteellisten nimien kanssa artikkelin käyttö on pakollista. Artikkelin suku määräytyy sen mukaan, mikä yleisnimi niihin liittyy. Yleisnimeä ei tarvitse erisnimen yhteydessä käyttää:

<i>o (rio) Douro</i>	<i>Dourojoki</i>
<i>o (oceano) Atlântico</i>	<i>Atlantti</i>
<i>a (ilha da) Madeira</i>	<i>Madeira</i>
<i>as (ilhas) Canárias</i>	<i>Kanariansaaret</i>
<i>os (montes dos) Pirenéus</i>	<i>Pyreneiden vuoristo</i>
<i>o (monte) Evereste</i>	<i>Everest</i>

Joskus yleisnimi (esim. *serra*, 'vuoristo') on pakollinen osa erisnimeä:

<i>a Serra da Estrela</i>	<i>Serra da Estrelan vuoristo</i>
---------------------------	-----------------------------------

Lehdet, yritykset, liikkeet ym.

Pakollisen artikkelin suku määräytyy yleissanan ja lyhenteissä lyhenteen pääsanan mukaan:

<i>o (jornal) Expresso</i>	<i>sanomalehti Expresso</i>
<i>a (revista) Visão</i>	<i>aikakauslehti Visão</i>
<i>a (companhia) Nokia</i>	<i>yritys Nokia</i>
<i>a (livraria) Bertrand</i>	<i>kirjakauppa Bertrand</i>
<i>a (Rádio e Televisão de Portugal) RTP</i>	<i>Portugalin "YLE"</i>

Lukusanat 0–10 Números cardinais de 0 a 10

0	zero	6	seis
1	um (m.), uma (f.)	7	sete
2	dois (m.), duas (f.)	8	oito
3	três	9	nove
4	quatro	10	dez
5	cinco		

Kulttuurinurkkaus

Portugalilaiset nimet

Portugalilaisilla saa olla yhteensä kuusi nimeä: kaksi etunimeä (*nome próprio*) ja korkeintaan neljä sukunimeä (*apelido* tai *nome de família*).

Tavallisin miehen etunimi on João ja naisen Maria. Moni nainen, jonka etunimi on Maria, käyttää kutsumanimenään toista etunimeään. Esimerkiksi Maria Isabelia kutsutaan tavallisesti Isabeliksi. Naisen toisena etunimenä voi olla myös miehen nimi, tavallisimmin João, José tai Manuel. Siksi ei pidä ihmetellä, jos nimen João edessä käytetään määräistä artikkelia feminiinissä: *A João está aqui? Onko João täällä?*

Mieskin voi saada toiseksi etunimekseen Marian: José Maria. Häntä ei voi kuitenkaan kutsua toisella etunimellä, ei edes maskuliinisen artikkelin kera.

Jotkin naisten etunimet voivat olla maskuliinimuotoisia eli päättävä o-kirjaimeen, kuten vaikka Maria do Rosário. Tällöin on muistettava, että artikkelin on oltava feminiinissä:

A Rosário é uma boa amiga. Rosário on hyvä ystävä.

Sukunimien suhteen käytäntö on täysin vapaa. Perinteisesti ensimmäinen sukunimi on peritty äidinisältä ja toinen isänisältä. Naimisiin mentyään nainen voi ottaa miehensä sukunimen kokonaan, vain osan siitä tai pitää kokonaan oman nimensä. Mies saa myös ottaa vaimon sukunimen, vaikka se onkin käytännössä harvinaista. On tavallista, että lapset saavat osan isän nimestä ja osan äidin nimestä, mutta he voivat myös saada kokonaan jommankumman vanhemman nimen. Nimeen voidaan liittää prepositio *de*, artikkelin kera tai ilman: João de Sousa, Maria da Oliveira.

Monesti epävirallisissa yhteyksissä käytetään vain viimeistä sukunimeä. Maria Cristina Antunes Ferreira sanoisi oletettavasti nimekseen Cristina Ferreira. Silva on Portugalin tavallisimpia sukunimiä, joten joukosta erottautuakseen voi käyttää toiseksi viimeistä sukunimeä, kuten teki formulahti Ayrton Senna da Silvakin.

Puhuttelusta lisää kappaleessa 4.

Harjoituksia Exercícios

1

Lausu seuraavat sanat. Mieti erityisesti painotusta ja vokaalien ääntämistä. Kuulet ääntämismallin äänitteeltä.

Finlândia	estudante	Algarve
Portugal	concerto	intenção
táxi	hotel	turismo
passaporte	Rosário	cinema
café	Margarida	interessante
Madeira	piano	problema
obrigado	rapaz	rapariga
viagem	olá	fado

2

Lisää epämääräinen ja/tai määräinen artikkeli seuraavien sanojen eteen.

_____ Canadá	_____ dia	_____ viagem	_____ gato
_____ cinema	_____ treinador	_____ Rogério	_____ ordem
_____ Santos	_____ português	_____ criança	_____ estudante
_____ Japão	_____ Inglaterra	_____ tarde	_____ amiga
_____ informação	_____ homem	_____ Brasil	_____ nome
_____ amor	_____ programa	_____ amizade	_____ pessoa
_____ Tejo	_____ África	_____ cor	_____ água

3

Kuulet äänitteeltä persoonapronomineja yhdistettyinä ser-verbin taivutusmuotoihin. Kirjoita ne.

4 Täydennä tarvittaessa määräinen tai epämääräinen artikkeli.

1. Ele chama-se _____ Rui Mota.
2. Ele é _____ português.
3. É _____ estudante.
4. É _____ estudante bastante aplicado.
5. _____ Maria é _____ amiga do Rui.
6. São _____ bons amigos.
7. Tu és _____ pessoa muito importante.
8. _____ português é interessante.
9. Temos _____ dinheiro?

5 Kierrä luokassa kysymässä opiskelutovereidesi nimiä. Esittäydy sitten itse ja esitele opiskelutoverit toisilleen. Muistakaa todeta, että on hauska tutustua. Harjoitelkaa tilannetta sekä teititellen että sinutellen.

6 Käännä portugaliiksi.

1. Minun nimeni on Fernanda.
2. Mikä on sinun nimesi?
3. Oletteko Te Pedro Silva?
4. Minä olen Eunice Gomes. Hauska tutustua.
5. Samoin.
6. Hei, André, mitä kuuluu?
7. Hei, Isabel. Hyvää kuuluu. Entä itsellesi?
8. Hyvää, kiitos.
9. Näkemiin huomiseen.
10. Kiitos kaikesta.
11. Ei kestä.

7 Kuuntele ja kirjoita seuraavat laskutehtävät.

Malli:

1+1=2 um *mais* um *são* dois
 2-1=1 dois *menos* um *é* um

